

non frustra esse institutum patiamur. Nam quemadmodum panis triticeus, qui cibus est corporis, non ideo tanto labore efficitur, ut solum videatur, sed ut manducetur, atque hac ratione sustentet, nutriat, auget vitam, et vires corporis humani: sic etiam panis vite et Angelorum, non ideo nobis tribuitur, ut eum solum intueamur et veneremur, sed etiam ut eum frequentius somamus, et eo animos nostros reficiamus, et recreemus. Multi sunt in hac urbe, qui præclare et magnifice de tanto Sacramento loquuntur et sentiunt, et illud certatim honorare contendunt. Sed, mihi credite, illi maxime hoc honorant, qui ipsum pura atque integra

conscientia frequentare student. Et cur, obsecro, tantum in nobis refrigit charitas? Cur vita et mores nostri tantum absunt a vita et moribus primorum illorum christianorum, ut illi veri, nos depicti Christiani esse videamur? nisi quia obiti sumus *conedere panem* nostrum: illi vero, ut ab Apostolis didicerant, quotidie ad hunc utilissimum et subberrimum cibum accedebant? Inde nimirum fortes, inde robusti, inde alacres, inde ad martyrium, et omnes labores subeundos idonei erant. Illorum ergo similes esse studeamus in terris, ut consortes quoque esse mereamur in caelis, per Christum Dominum nostram. Amen.

CONCIO XXXVIII.

DE SANCTO JACOBO

THEMA

Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?

Matth. xx, v. 22.

SYNOPSIS

Exordii loco Scripturæ testimoniis probatur, concionatores, quales et Apostoli fuerunt, Spiritus sancti esse organa; tum de hodierno evangelio instituitur concio. Atque primo tres cause assignantur, cur hoc Evangelium hodie recitetur; quarum prima, ut videamus, quanta possit homo (qui ex se nihil boni potest) divina adjutus gratia. Altera, ut peccata spiritus, ex quorum numero etiam est ambitio, quæ hodierno evangelio reprehenditur, caveamus, utpote periculosiora quam carnis. Tertia, quia ostenso D. Jacobi defectu hinc illustrior apparet, quod a simili vestis novæ resaræ et vulnere Christi declaratur. Quam cæca sit ambitio, ut quæ etiam bona in malam partem et peccatum trahat; quamque eadem sit versipellis, ut quæ more vulpecularum sustinet, ut regnet, se subijcit, ut præsit. Ratio redditur, cur Christus quæsierit, quidnam velint hi duo discipuli? Quam difficulter a rerum terrenarum cupiditate abstrahamur. Apostolorum peccata erit in ratione, qualitate, fine, et re, explicatur. Quam sit plenus periculi res prolaturas ecclesiasticas ambire, Patrum testimoniis probatur; et quid fisdem D. Bernardus graviter intinet: alia præterea pro episcopatu appetendo objectiones diluuntur. Denique quam secururus sit locus humilis; quam lubricus

sublimis, exemplis Sautis et Davidis confirmatur.

Secunda pars ostendit Romanorum exemplo, semper laborem præcedere debere præmia; cur deinde passio Christi et dolores calicis dicuntur, varie afferuntur rationes. Docentur etiam pastores, quomodo crucem tum corporis tum cordis pro oibus suis, S. Pauli exemplo, non debeant subterfugere. Serio præterea reprehenduntur ambitiosi, qui ita obsecantur, ut multo plura quam possint, sibi præsumant, et onera quantumvis gravia, sibi levia fingant. Quantum sit Dei donum, martyrii calicem potari: et quisnam sit calix et crux hujus mundi, explicatur. Quod calicem Domini non nisi cum ipso et per ipsum, ut qui interius confortet, bibamus, ostenditur. Explicatio loci illius: Sedere ad dexteram meam et sinistram, non est meum dare vobis, varia a variis afferuntur, et vera illa contra heresim arianam asseritur. Conclusio demum apta similitudine personam comædiæ probat, calicem non personis, sed virtutibus, sed actionibus impartiri; ac proinde ad crucem ferendam et calicem bibendum exemplo sanctorum, præsertim S. Jacobi, imo ipsius Christi, hortatur.

Neminem vestrum esse arbitror, optimi atque ornatissimi auditores, qui in sacris voluminibus aliquando non legerit, quid illis Hebræis apparitoribus acciderit, quos Hebræorum rex Saul ad Davidem domi suæ necan-

dum miserat : nempe quo pacto non Davidem, ut putabant, sed pro eo mutum ac frigidum simulacrum, quod Michol, femina prudentissima ac salutis viri sui studiosissima, callide in lectulo composuerat, invenerunt. Idem omnino auditoribus meis hodierna die, nisi fallor eveniet. Profecto enim non alia de causa huc tam frequentes convenistis, nisi ut hominem de rebus divinis concionantem audiat. Ego vero vehementer timeo, ne non hominem audire, sed statuum vobis spectare necesse sit. Sed cur ego, auditores, simulacrum videri tantopere timeam, cum hoc ipsum ardetur optare, et a Domino sperare, ac perpetuo petere nos oporteat? Nec enim fuit aliquando ullus Evangelicæ doctrinæ, catholicorumque dogmatum verus prædicator, qui dum suggestum ascenderat, hominis personam non deposuerit, et sibi consensit statuum se esse, organum divino Spiritui non præluerat. *Muta sunt simulacra, Os habent et non loquuntur, oculos habent et non videbunt.* Denique nihil ex se, nisi stare et silere noverunt. Quod si loqui et responsa dare Ethnicis videbantur, non ipsa erant simulacra, quæ hoc præstabant, sed impurissimi Dæmones, simulacrorum inhabitatores, ad imitationem humanæ vocis sonitum excitabant, ut quorum imitabantur voces, ab eis venerationem et cultum extorquerent. Ad eundem modum oratores Christiani suggestum conscendunt, ora aperient : sed alius est, qui per illos et in illis Christianam plebem alloquitur. *Dilata os tuum, ait Dominus ad Prophetam, et ego adimplebo illud :* et ad Apostolos idem Dominus : *Non vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis.* An non erant omnes Prophetæ excellentes concionatores? Quis eorum non frequentissime ac pene tertio quoque verbo repetebat : *Dicit Dominus, dicit Dominus?* Apostolus vero Paulus, summus Evangelii prædicator, qui ab Jerusalem usque ad Illyricum Christi Ecclesiam propagavit, nonne de seipso testatur, ac dicit : *An experimentum quæritis ejus qui in me loquitur Christus?* De beatissimo autem protomartyre Stephano nunquam legistis : *Non poterant resistere sapientiæ ejus et spiritus qui loquebatur.* Quid, quod ipse Dominus, verbum ac sapientiæ sempiterni Patris, non sua, sed Patris verba se loqui confirmat, cum ait : *Sermonem, quem audistis, non est meus, sed ejus, qui misit me, Patris.* Denique quam obrem, obsecro, in die Pentecostes in lingua-

rum specie sese Spiritus sanctus ostendit. Quia nimirum Apostoli, qui primi futuri erant sanctissimæ nostræ fidei prædicatores, non suis ipsorum sed Spiritus sancti lingua locuturi erant, ac de ipsis scribi non multo post debebat : *Loquebantur variis linguis, sicut Spiritus sanctus dabat eloqui illis.* Quare si ille idem sacer Spiritus, qui ora mutorum solvit, et linguas infantium disertas reddit, pectori animoque meo illabi, et me, tamquam statuum et simulacrum aliquod, inhabitare dignetur, non dubito, quin ea dicturi simus, quæ tum spirituales animis nostris lætitiæ, tum emolumentum maximum sunt allatura.

Agonem hodie beatissimi Apostoli Jacobi, et eum diem, in quo celum triumphator intravit, sacris anniversariis, statisticæ cæremoniis veneramus et colimus. De quo quidem Apostolo, cum historiam sane utilem nostri temporis præsertim hominibus beatissimi Evangelista texerit, et eandem inter sacram missurarum solemnia publice decantari Ecclesiæ universæ placuerit, nihil mihi magis ac commodatum tum temporis tum auditoribus explicari posse hac ipsa, de qua nunc loquimur, historia visum est. Eam igitur si placet inspicimus, et quantum definitæ temporis brevitatis patitur, explicemus.

Accessit ad Jesum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis adorans, et petens aliquid ab eo. Video mentes omnium vestrum, auditores, non suspensas expectatione tacita pendere, et Evangelicæ narratione pernotas vehementer admirari. Cur hæc potissimum historia hodie decantetur, in qua nihil de laudibus aut virtutibus apostoli Jacobi sit positum, sed contra quæ elationem ejus prodat, insipientiam accuset, et gravissimum ambitionis crimen complectatur. Quoniam pacto, vos quæ ista coherent; ut quem beatum ac Dei amicum cum asserimus, ejus inlerim vitia publicemus? Cujus nomen, ut sancti hoc est, ut justi ut prudentis, ut temperati, ut pii, ut inanis gloriæ, et rerum omnium præsentium contemptoris cum cantu et lætitiâ celebramus, eum et imperitum et gloriæ cupidum, atque adeo ambitiosum ab omnibus cognoscimus? Cujus nomen, ut sancti hoc est, ut justi ut prudentis, ut temperati, ut pii, ut inanis gloriæ, et rerum omnium præsentium contemptoris cum cantu et lætitiâ celebramus, eum et imperitum et gloriæ cupidum, atque adeo ambitiosum ab omnibus cognoscimus? Cujus nomen, ut sancti hoc est, ut justi ut prudentis, ut temperati, ut pii, ut inanis gloriæ, et rerum omnium præsentium contemptoris cum cantu et lætitiâ celebramus, eum et imperitum et gloriæ cupidum, atque adeo ambitiosum ab omnibus cognoscimus? Cujus nomen, ut sancti hoc est, ut justi ut prudentis, ut temperati, ut pii, ut inanis gloriæ, et rerum omnium præsentium contemptoris cum cantu et lætitiâ celebramus, eum et imperitum et gloriæ cupidum, atque adeo ambitiosum ab omnibus cognoscimus?

Primo, ut intelligeremus, quid homo per

se, et a Deo desitutus possit : et contra quid possit, si Deum suorum operum auctorem habeat, et eum in omnibus suis actionibus ducem sequatur. Quid enim, obsecro, quid inquam, homo solius rationis vi adjutus potest? Peccare quidem, et labi ac delicere potest : improbus, impurus, avarus, elatus, perjurus, adulter esse potest. At bonum aliquid sine Deo non modo agere, sed ne cogitare quidem potest. *Non sumus sufficientes,* inquit Apostolus Paulus, *cogitare aliquid ex nobis tanquam ex nobis.* At vero quodnam fastigium virtutis ac perfectionis tam excelsum reperitur, ad quod homo pervenire, Domino adjuvante, non possit? *Omnia possum,* inquit idem Paulus, *in eo, qui me confortat,* sive labores tolerandi, sive pericula adeunda, sive mors oppetenda, sive morte aliquid adhuc gravius sit preferendum, id vero libenter et æquo animo pati et tolerare possum. Siquidem *Omnia possum,* omnium inquam, nihil excipio, plane omnia possum *in eo, qui me confortat.* Porro D. Jacobus, eujus hodie memoriam veneramus, mentiri nos minime patietur. Ecce enim iste, qui aliquando sibi ac prudentiæ suæ relictus, humanum aliquid passus est, primasque sedes ambitiosæ quærere, ac labores fugere, ac otium, ut quietem consecrari visus est ; postea per Dei gratiam ad illud sanctitatis culmen pervenit, ut dæmones coram ipso stare non auderent; et viam illam, quæ ducit ad cælum, angustissimam et difficillimam tanto mentis fervore percurrit, ut, Apostolis cæteris longo intervallo post se relictis, regnum cælorum cum palma martyrii primus intraverit. Merito igitur, jureque optimo gloriosissimi Jacobi nobis hodie imbecillitas ante oculos ponitur, ut Domini ac Dei nostri potentiam ac sapientiam admiremur, qui non solum Apostolum ex piscatore; sed virum sanctissimum ex peccatore, et ex ignorantia ac tenebris lumen clarissimum toti orbi terrarum produxit.

Alterâ ratio est, ut hoc exemplo doceamur esse cavendum. Duo siquidem genera vitiorum sunt : alia enim carnis, alia spiritus peccata dici possunt, juxta illud Apostoli : *Charissimi, emendemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus.* Ac priore quidem infamem hominem apud homines reddunt ; posteriora apud Deum. Illa bestiis hominem similem faciunt ; ista dæmonibus. Denique illa, quod appareant, et in oculis omnium

sint, facile caveri et evitari possunt : at ista, quod occulta sint, et in hominum pectoribus lateant, plerumque in illis etiam, qui aliqui sanctissimi et optimi censebantur, inventa sunt. Hujus generis ambitio est, quæ sit in cætu Apostolorum locum invenit, ubi virtutum omnium disciplina vigeat, ubi Christus ipse doctor erat, qui non solum verbis, sed etiam reipsa, et factis ad nullam virtutem magis, quam ad humilitatem hortabatur, quis nostrum ab hac peste tutus erit, nisi omni adhibita diligentia, totisque viribus in salutem suam incumbat? Proponitur ergo nobis, ac in memoriam revocatur hoc factum Apostoli, ut quanto studio, quantaque vigilantia ambitio cavenda sit admoveatur, quam in tanti tamque eximii viri pectus penetrasse videmus.

Est item, auditores, et alia ratio, cur hodie hæc historia potissimum recitetur, nempe quia hæc commemoratio ambitionis B. Jacobi nescio quo pacto clariorem ipsum et illustriorem efficere mihi videtur. Id quod hæc similitudine intelligi fortasse poterit. Induit quis hodie novam et pretiosam vestem, sed casu fit, ut dum ex foribus egreditur, vestis clavo, qui forte ex pariete prominerebat, implicata alicubi laceretur, ille vestem aureis filis resarciri jubet, tanquam artificio resarcitur, ut jam non casu fracta, sed de industria scissa esse videatur. Quis præterea dubitare potest, quin Dominicum corpus lanceæ et clavorum vulneribus vehementer dehonestatum fuerit : at vero nunc adeo signa illa vulnere in Dominico corpore micant, tantumque gratiæ et decoris divinis Domini membris addunt, ut non tam ferro mortalium ad ignominiam membra lacerata, quam summa artificis manu ad gloriam auro et gemmis distincta judicentur fuisse. Pari ratione peccatum fœdat, commaculat, vulnerat, lacerat, deformem denique et invisum hominibus reddit peccantem ; sed si fontibus lacrymarum macula diluatur, et penitentia medicamento vulnus peccati curetur, tantus accedit animæ decor, ut magis *Gaudium fiat in cælo pro uno peccatore penitentiam agente, quam super nonaginta novem justis, qui non egent penitentia.* Cum igitur, auditores, *Ubi abundavit delictum, superabundaverit gratia,* et levis culpa ambitionis gravi pondere meritorum obruta, et divinarum charismatum fontibus tanquam abluta atque deleta, novorum gaudiorum materia nobis attulerit, quid miramur, si hæc ipsa die

divo Jacobo sacra, erroris ipsius historia recitetur ?

Sed ipsa jam sua narrationis verba consideranda ac perpendenda sunt: *Tunc accessit mater filiorum Zebedæi.* Tunc, inquit. Quando nam, obsecro? Nempe, cum Dominus de cruce et vulneribus loqueretur: Cum enim diceret: *Ece ascendimus Jerusalem, et Filius hominis tradetur principibus Sacerdotum et Scribis, et condemnabitur eum morte, et tradent eum gentibus, ad illudendum, et flagellandum et crucifigendum.* Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi, primas sedes pro filiis postulatura. Intelligitisne, quam cæca, quam inconsiderata, quam importuna sit ambitio? Quid affinitatis habet vituperium crucis cum regni fastigio? Dominus de labore et cruciatibus agit, et tu sedes et otium postulas? Sed sit hoc in ambitione levissimum. Transseamus ad cætera.

Tunc, inquit, accessit. Quisnam? Mater filiorum Zebedæi. Femina erat, auditores, Domino secundum carnem affinitate conjuncta, atque inde videlicet suum esse putabat, ut Dominum admoneret, ne affinibus suis in regno aliquos alios anteponeret. Audierat fortasse, duodecim Apostolis duodecim sedes esse promissas: quare pro filiis sollicita, non forte postremas sedes aut certe non primas obtinerent, Dominum adiit, *Adorans et petens aliquid ab eo.* Memini me aliquando ex philosopho didicisse: Omne, quod recipitur, ad modum recipientis recipi, ut in vase rotundo rotundam formam aqua suscipiat, in quadrato quadratam et de aliis ad eundem modum. Videas hominem integrum, et sanum quicquid alimenti sumat id totum in succum et sanguinem incorruptum convertere; æger etiam optimos et alioqui saluberrimos cibos in noxios humores convertit. Pari ratione vir pius et sanctus, et ut Apostolus loquitur, spiritualis, quicquid illi detur, sive divitiarum, sive magistratus, sive Ecclesiastica beneficia, denique quicquid illud sit, id totum efficit spirituale, atque nititur ad ampliorem gloriam in regno colorum promerendam. Is vero, qui blandissima domina voluptatis lenociniis deceptus, nihil querit, nihil appetit, nihil optat amplius, nisi presentia bona, licet fragilia et caduca: quicquid habere potest, etiam Sacerdotia et animarum gubernationem et Sacramentorum administrationem, ad opes cumulandas et divitias augendas traducit. Quid de Hæreticis dicam? An est quisquam,

qui ignoret, sententias divinorum, librorum, qui in ore Catholici hominis veritatem confirmant, in ore Hæretici ad errores confirmando valere? Quæ cum ita sint, profecto mirum esse non debet si mater filiorum Zebedæi, quæ cum Domino cognationem habebat, eam ambitioni suæ et commodis filiorum servire voluit: tametsi potius illi ad amicitiam Dei et charismata spiritualia comparanda valere debuisset. *Accessit igitur adorans, et petens aliquid ab eo.*

Ece vobis etiam ambitionis perversitatem. Omnis ambitiosus est versipellis: descendit, ut ascendat: repit per humum, ut volet super aerem: subjicit seipsum, ac servit, ut dominetur et regnet. *Adorans et petens aliquid ab eo.* Qui montes arduos et excelsos ascendere volunt, non recta sursum tendunt, sed per ambages et circuitus quosdam, unde ambitio nomen accepit. Vulpecula quoque animalium callidissima mortuum esse se fingit ascendere aves, et volitare et ludere super se patitur, interdum etiam carpi et vellicari, ut illa post paululum in aves conversa, super eas ascendere, et non carere, sed lacerare; non vellicare, sed devorare possit. Ad eundem modum videas ambitiosum hominem, qui forte coniecit oculos in divitem aliquem canonicatum vel pastorum vel episcopatum, mox prælatum salutarem incipit, adulari, obsequi, famulum humilem se dicit: ad omnia, quæ imperantur, paratum. Si forte a prælato illo injuriam accipiat, fert æquo animo: si rideatur, tolerat: si verberetur, patitur, si quid imperetur, obtemperat, interim tamen superbiam alit in pectore et quo modo speret dominum suum ascendat, perpetuo cogitat. O vulpecula, vulpecula, nihil in te præter pellem est boni: nihil, inquam, nisi facies ista exterior et signa præclara humilitatis: idcirco tibi pellex ista detrahatur, et in gehennæ flammam quod minime cogitas, præcipitaberis.

Andiamus Domini responsum: *Ait illi: Quid vis?* B. Evangelista Marcus planius explicat, quid illud *Aliquid* esset, quod femina ista petiit, et quod Evangelista Matthæus non expressit. Ait enim, filios Zebedæi dixisse: *Magister, volumus, ut quocumque petierimus facias nobis.* Stulta plane et ambitiosa petitio, tametsi non nihil ejus turpitudine minuitur, quod ad Christum dirigitur, qui omnipotens est, et quæcumque voluerit, et quicquid voluerit, largiri potest: nec aliquem habet, cui rerum a se gestarum ratio-

nem reddere teneatur. Ut igitur Dominus hæc petendi rationem tam absurdam reprehenderet, ait: *Quid vis?* Non decet sapientiam meam, ut quicquid petieris, me facturum pollicear: sed explicatum quid velis, ut si justa petitio fuerit, admittatur, si autem injusta, repellatur. Neque vero Dominus ideo rogavit, quid velis, quia ipse non sciret, cum ipse, et solus ipse noverit omnia corda filiorum hominum: sed id propterea fecit, ut intelligerent cæteri, qui tunc aderant, iniquam esse petitionem: tum etiam, quia quod ipse non probat, nescire se dicit, ut in eo loco: *Amen dico vobis, nescio vos.* Et rursum: *Amen dico vobis, quia nunquam novi vos.*

Explicat igitur planius mulier, quid velit, et ait: *Dic, ut hi duo filii mei sedeant unus ad dexteram tuam, et unus ad sinistram in regno tuo.* Tanta est, auditores, naturæ humanæ post peccatum cum iis rebus, quæ sensus nostros afficiunt, contracta necessitudo, tantoque pondere et impetu in res istas corporeas ferimur, ut non sine gravi et diuturno labore ab eis animam avocare, et in æterna et sola vera bona eum figere, et collocare possimus. Hinc videlicet apostoli, tametsi Dominum paupertatem consecrari, et regnum fugere et spiritualia bona prædicare videbant, persuadere tamen sibi ipsis non poterant, eum non esse in Palæstina, et Hierusalem regnaturum, testaturque sacer Evangelista, cum Dominus de cruce et cruciatibus loqueretur, eos nunquam intelligere potuisse: imo vero, cum Dominus jam a mortuis excitatus fuisset ab eo petebant: *Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israel?* Sed in die Pentecostes, cum Spiritum veritatis accepissent, tum demum divino fulgore illustrati, quæ *Sursum* sunt sapere et querere inceperunt, et *Non quæ super terram.* Ex illa igitur priori ignorantia et rerum presentium cupiditate petitio prima processit. *Dic ut hi duo filii mei sedeant unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram in regno tuo.*

Cui Dominus sapientissime respondit: *Nescitis quid petatis.* Alloquitur nunc Dominus filios, licet matris interrogatio fuerit: quia eum minime latebat matrem verba filiorum esse locutam. Itaque B. Marcus, ut paulo ante vidimus, eam petitionem non matri, sed filiis tribuit. Mater enim a filiis educta, quid petere deberet, et ab iisdem deducta ad Dominum fuit. Sed videte Domini sapientiam, non tacet, ne discipuli tanquam reprehensione indigni se contemni-

putarent: neque in Judæa regnum se habiturum inficiatur, quia nondum spirituale regnum intelligere poterant, et tamen regnaturum Dominum omnino credebant: neque assertit, se facturum, quod petant; ne discipulos cæteros offenderet; sed neque negat tamen primas sedes se illis daturum, ne et matrem et filios morore conficeret. Quid igitur ait? *Nescitis, inquit, quid petatis.* Fecit enim id, quod interdum magni principes facere solent, cum eis libelli supplicum offeruntur.

Nam si forte contingat, ut alienus libellus offeratur, cui princeps negare non audeat id, quod petit: neque tamen id velit concedere, rescribere solet, eum libellum non esse ea forma conscriptum, quæ debuit, neque ea ratione oportuisse peti. Idem hic Dominus facit: neque enim facturum se, quod petunt, aut ait aut negat: sed petitionem in multis defecere censatur, affirmatque illos ignorare, quid sit illud, quod petant; et quidem non injuria, nam ea petitio primum deficiebat in ratione, quæ ad petendum movebantur: deinde in qualitate eorum, quæ petebant, tum in fine propter quem petebant, postremo in ipsa re, quam petebant. Prima enim ratio, quæ ad petendas primas sedes impellebantur, erat affinitas et cognatio secundum carnem, quæ si ipsos ad petendum incitare potuit, Dominum tamen ad concedendum movere non debuit, illi vero qui petebant, inepti eo tempore minime idonei erant ad illum honoris gradum, quem petebant. Porro finis, quem sibi, dum peterent, proposserant, otium erat, et quies, quæ iis, qui nondum laboraverant, minime debebatur. Res denique quam petebant, erant primæ sedes in regno Palæstine, cum potius celeste ac spirituale aliquid donum a rege colorum petere oportuerit. O utinam, auditores, non tam apte in hæc nostra tempora, hæc Domini responsio conveniret. *Nescitis quid petatis.* Petit aliquis in Ecclesia Dei locum altiore, Ecclesiasticum beneficium, pastorum, pontificatum, nescis mihi crede, quid petas, scies autem postea, quando jam scire nihil proderit. Existimas enim divitias ac delicias, butyrum et mel petere, invenies autem rem laboris et doloris, fellis et amaritudinis plenam. Vel enim fungi munere tuo pro viribus eliges, et nihil gravius, nihil difficilius, nihil amarius, nihil tristius ullo unquam tempore pertulisti, semper animo excubare, quietem nullam capere te oportebit. Vel tuis curis et sol-

licitudinibus prætermisissis, totum te voluptatibus dabis, quibus vix degustatis perpetuo cruciandum gehenna suscipiet. Nescis, mihi crede, quid petas et sæpius tibi patibulum utilius, quam dignitatem ecclesiasticam peteres. « Locum inquit D. Bernardus ad Eugenium) altiflorem sortitus es, sed non tutiorem; sublimiorem sed non securiorem. » Nichil est in hac vita, ait Augustinus ad Valerium, et maxime hoc tempore, facilius et lætius et hominibus acceptabilius Episcopi aut Presbyteri aut Diaconi officio si perfunctorie et adulatorie res agatur, sed nihil apud Deum miserius, et tristius et damnabilius. » Hinc B. Chrysostomus in vocem illam horribilem quidem, sed veram aliquando erupit. « Non temere, inquit, dico, sed ut affectus sum sentio. Non arbitror inter Sacerdotes multos esse, qui salvi fiant, seu multo plures, qui pereant. Unius enim animæ perditio tantam habet jacturam, ut nulla ratione possit æstimari. Etenim, si unius animæ salus tanti est, ut ob hanc Filius Dei fieret homo, tantaque pateretur; perditio cogita quantam conciliabit poenam? Quod etiam alii peccant Sacerdotibus imputatur: sicut cum ovis a lupo rapitur, culpa recidit in pastorem. Nescitis ergo « nescitis, quid petatis. » Ac de seipso libro de sacerdotio ait: « Ab eo ipso die, in quo tu mihi episcopatus suspensionem injecisti, factum est identidem, ut corpus hoc ab anima propemodum dissolveretur, tam ingens pavor, tam ingens mœstitia animam meam occupavit. Nam cum apud me considerarem Christi sponsæ gloriam, sanctimoniam, venustatem spiritualem, prudentiam ornatam; tum vero animæ mei vitia expendere fiebat ut assiduis tum illam, tum me gemitibus luctibusque prosequer. Nescitis ergo, « nescitis quid petatis. » Deinde, quis nostrum ignorat, aut in Apostolo aliquando non legit, Ecclesiam Dei esse corpus Christi, ut alii in eo sint oculi, aures alii, lingua alii, alii manus, alii pedes? Quanta igitur per-versitas est, si auris, lingua aut manus, oculos esse velit? Ad audiendum, frater, vocatus es, non ad loquendum. Quod si non audire, cum sis auris, sed loqui volueris, neque audies neque loqueris. Non audies, quia non vis: non loqueris, quia non potes. Quid ergo superest, nisi ut tamquam inutile membrum abscondaris, et in ignem mittaris? Ita pereunt multi, auditores, ita nonnulli ex sedibus ad gehennæ incendium devolvuntur, qui, si in humili loco manere voluissent,

beati jam et felices bonis cœlestibus poterantur. *Nescitis ergo, nescitis quid petatis.* At allicunt illa sine labore parata opes, sedes honoris, fastigium dignitatis. Canabo tibi, frater, canticum Beati Bernardi: « Clericus, qui habet partem in terra, non habebit partem in cœlo ». Et item: « Clericus si quidpiam habuerit præter Dominum pars ejus non erit Dominus ». Et rursum: « Res pauperum non pauperibus dare, par sacrilegii crimen esse dignoscitur: sane patrimonio pauperum, facultatibus Ecclesiarum sacrilega crudelitate subripitur, quidquid ministri et dispensatores, non utique domini et possessores, ultra victum accipiunt et vestitum ». Et rursum: « Væ tibi, clericus; mors in olla carnum, mors in hujusmodi deliciis est. Nam populi constat esse peccata quæ comedis; sumptus Ecclesiasticos gratis habere te putas, sed bonum erit magis fodere aut mendicare. Peccata enim populi comedis; ac si propria tibi minus sufficere viderentur sollicitus esto tamquam rationem redditurus pro iis, gemitus fundere, dignos agere penitentia fructus: alioqui ea novæ tibi imputanda, quæ modo inter delicias comedis, et parvi pendis, et dissimulas tamquam nihil attinentia tibi. Venient, venient ante tribunal Christi, audietur populorum querela gravis, accusatio dura, quorum vivere stipendiis, nec diluere peccata ». Intelligitisne? *Nescitis ergo, nescitis quid petatis.*

At, *Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*, verba sunt Apostoli Pauli. Episcopatus, frater, optima res est, sed eum desiderare, malum est. Nam et qui Deum desiderat, rem excellentissimam desiderat et diabolus tamen, qui Deus esse vel Deo similis esse desideravit, ex paradiso deliciarum tamquam fulgur, in inferni barathrum ruit. In episcopatu siquidem animarum gubernatio, fastigium sedis, divitiæ et honores reperuntur. Si gubernationem animarum desideras, rem periculum plenam desideras, et *Qui amat periculum peribit in illo*. Si fastigium sedis, superbus: si divitiis avarus: si honores, ambitiosus es. At charitas me ad id petendum impellit. Cave ne decipiaris. Nam *Charitas non est ambitiosa; neque querit quæ sua sunt*, sed quæ Domini nostri Jesu Christi. At Ecclesia interim bonis pastoribus destituitur, si qui sint idonei non se produunt. Quid ad me, et quid ad te? Curam istam Domino relinquamus. Numquid quia Beatus Gregorius hæc onera fugiebat, quia

PARS POSTERIOR.

B. Ambrosius fugiebat, quia B. Augustinus et Chrysostomus fugiebant, ideo Ecclesia pastoribus caruit? Imo vero istos ipsos, qui tantopere fugiebant et Deum tamen minime latebant, ad Ecclesie gubernacula Dominus evehebat. Itaque sanctos multos, qui episcopatus fugerint, legimus: aliquem qui appeterit vel quassierit, non legimus. Numquid sanctissimi et eruditissimi illi Patres ex Apostolo non didicerant; *Qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*? Et si didicerant, cur fugiebant? cur abscondebantur, ne pontifices fierent? Numquid Apostolo non credebant? Credebant plane: sed interim intelligebant, non Episcopi sedes, sed Episcopi virtutes, quæ multæ sunt et magnæ, esse desiderandas: *Opportet enim Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem*. et alia quæ ad Timotheum B. Paulus late prosequitur. *Nescitis ergo nescitis, quid petatis*, quicumque dignitates Ecclesiasticas petitis.

Denique videre vultis, quam omni luce clarius sit, humilem locum esse securum, sublimem locum esse periculosum? Aspiciet atque intuemini primos reges Hebræorum, Davidem et Saulem. Saul, cum privatus esset, erat omnium Hebræorum, Scripturæ divina teste, sicut corpore maximus ita moribus optimus: evehitur ad regnum, continuo efficitur omnium pessimus, Deo rebellis, bene de se meritis ingratus, amicis infidus. Itaque Davidem tanto atrocius persequebatur, quanto plura et majora beneficia ab eo recipiebat. Ipse vero sanctus David, cum similiter privatus et facultatum pauperimus esset, virtutibus ditissimus erat, ita, ut ne hostem quidem suum sibi a Deo in manibus datum lædere voluerit. At ubi ad regni gubernacula conscendit, adulterium homicidio copulavit: et qui privatus hosti pepercit, idem rex devotum sibi famulum crudeliter interfecit. Quæ cum ita sint, auditores, quis in posterum loca sublimia et primas sedes affectabit? Si Saul et David, qui non regnum appetebant, sed a Deo vocati sceptra oblata susceperant, tam misere corruerint, quis impune se ingeret? quis sedium fastigia non horrebit? quis Veniati non credet prædicanti atque dicenti: *Nescitis quid petatis?*

Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Beatissimus pontifex Augustinus refert in libro quinto de civitate Dei, olim Romæ templum virtutis et templum honoris fuisse, quæ quidem duo templa tali ædificio fuerunt ædificata, ut nemini ad templum honoris aditus pateret, nisi per templum virtutis. Ex quo veteres illi Romani, qui honorem cupidissimi erant, intelligi voluerunt, honorem esse præmium virtutis. Tale aliquid, auditores, mihi Dominus significare videtur, cum ait: *Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?* Tamquam si dicere voluisset: *Cruce, et regnum ita se habent, ut nemo ascendere possit in cœlum, nisi per crucem: nemo seipsum fallat, ad epulas Paschatis, nisi per jejunium quadragesima nemo perveniet. Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit. Regnum cœlorum vinum patitur, et violenti rapiunt illud. Quare, si vos, qui primas sedes in regno nunc petitis, intelligeretis, quantis laboribus, sudoribus, curis, incommodis, cruciatibus etiam et tormentis regnum cœlorum vobis sit comparandum, non tam inconsiderate fortasse in eo primos honores peteretis.*

Idcirco ait: *Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?* Et simul, auditores, videte Domini sapientiam. Poterat enim jure discipulos suos ambitionis arguere, ac dicere: *O discipulorum ambitiosissimi, et quandonam id meruistis? Ostendite labores, quos tolerastis? videamus sanguinem, quem fudistis? ubi sunt merita? ubi virtutum opera? Hæc est illa humilitas, quam vos docui? Ita mundum contemnere didicistis? Sed non erant eo tempore tam atrocis reprehensionis capaces, spiritalis militiæ tirones: quocirca reprehensionem suam ita Dominus temperavit, ut ignorantia potius, quam ambitio lapsi fuisse discipuli viderentur: *Nescitis, inquit, quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?**

Sed cur nam, dicit aliquis, tormenta et dolores calicem Dominus nominavit? Hujus rei, auditores, multe sunt cause. Primum enim ideo Dominus labores suos cibo, ut est apud Joannem, et dolores potui comparavit, ut intelligeremus, neminem apud nos tam libenter exquisitissimos cibos comedere, aut

vina suavissima bibere, quam ipse pro nobis non modo libenter, sed etiam cupide labores ferebat et dolores patiebatur: deinde potus restinguit sitim, et propterea nihil est, quod homines siti stimulat magis, quam potum desiderant. Vehementissima sitis vel maximis divitiis aqua poculum anteponeret. Dominus noster Jesus Christus, auditores, salutem nostram non cupiebat, sed ardentissime sitiēbat: infiniti amoris flammam in pectore tamquam in fornace Dominus nutriebat. Ardebat plane, ardebat patiendi cupiditate. Ex quantā siti, obsecro, ex quanto ardore illa verba prodibant: *Desideravi hoc pascha manducare vobiscum? Et: Baptismo habeo baptizari et quomodo coarctor usque dum perficiatur?* Hinc igitur Dominus pœnas et tormenta, quæ sitim illam restinguēbant, calicem et dulce refrigerium, voluit appellare. Præterea calix quantumvis magnus et plenus brevissimo tempore hauritur. Non enim quemadmodum cibus, qui dentibus teri, et huc atque illic volvi et revolvi lingue ministerio debet, antequam glutitur; sed in momento tangit, sentitur et transit. Quare Dominus admonere nos voluit de brevitate laborum et pœnarum, quæ in hoc sæculo perferenda sunt. Pertulit Dominus acerbissimos cruciatus; verum est id quidem, sed tamen celerrime transierunt, quemadmodum effissime calix etiam plenus hauritur. At post hujus brevissimæ vitæ curriculum, non calices, sed torrentes et maria pœnarum vel gaudiorum inveniemus. Qui enim hic calicem Domini libenter biberunt, ibi non calice, sed torrente voluptatis potabuntur. Qui autem hic calicem Domini respiciunt, præcipitabuntur ibi in stagnum ignis et sulphuris, quæ est mors secunda. Verum igitur est, quod Apostolus Paulus ad Corinthios scribit dicens: *Id enim quod in presentibus momentaneum est, et leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternam gloriæ pondus operatur in nobis.* Rursum; calix ebriosos homines, et furiosos facere solet. Id, quod Noe Patriarchæ legitimus accessit: ex quo et nudatus filio ad ignominiam patuit. Quod si ita est, quidni passio Domini calix verissime nominetur: cum eum ita salutis nostræ ebrium fecerit, ut nudari se vestibus omnibus, et in crucem agi, et in ea pendere ad mortem usque in conspecta maximæ multitudinis minime recusaverit? Neque solum ebrietatem, sed etiam summum calix inducit: quod et in Domino passionis calix

efficit. Nam ubi calicem illum exhausit, de quo scriptum est: *Calix meus inebrians quam præclarus est, mox dormire cepit, et cum triduo in eo summo peregrisset, surrexit, Tamquam potens crapulatus a vino.* Denique, auditores, in calice interdum amara, sed salubris, et ad morbum expellendum apta potio sumitur. O præclarum mysterium. O vere sapiens salutem Servatoris inventum! Gravi morbo, auditores, jamdudum genus humanum afflictabatur, mors erat in januis, medicamentum illi necessarium erat: sed pharmacum tam amarum et tam potens imbecilla et tenera hominum natura minime patiebatur. Quid igitur mater, et nutrix nostra divina sapientia fecit? nempe quod nutrices facere solent: quæ cum vident infantulos suos laborare, et amarum potionem tam teneram ætatem ferre non posse, ipsæ pharmacum sumunt, ipse amarum calicem bibunt, ut inde lac salutare infantuli sugant. Ad eundem modum, auditores, nutrix nostra sapientia Dei, trabea carnis induta, non egebat quidem ullo pro se medicamento, quæ *Peccatum non fecit: nec dolus inventus est in ore ejus*, pro nobis tamen, tamquam bona nutrix, calicem passionis accepit, ut lac Sacramentorum nobis præberet. Quare, auditores, *Quasi modo genti infantes, lac concupiscamus*, si nostra sancta nutrix ad calicem bibendum pigra non fuit, qua pœna digni erimus si nos ad lac quærendum pigri simus? Sed jam de calice satis multa dicta sunt, cætera videamus.

Post illa enim verba: *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum*, addit S. Marcus, aut baptismo, quo ego baptizor baptizari? Quæ verba leguntur etiam in codice græco B. Matthei. Neque vero, quæ hic de baptismo dicuntur, mysterio carent. Dominus enim duplicem crucem passus est, unam in corpore, alteram in corde. Nam et desiderio nostræ salutis, et patiendi cupiditate et dolore, quem ex præscientia periturorum hominum cupiebat, vehementissime cruciabat in corde: et simul atrocissimo clavorum, et spicarum, verberum et plagarum supplicio torquebatur in corpore. Crux illa interior calicis nomine significata est. Exterior vero baptismatis appellatio. Siquidem calix hominem purgat interioris, baptisma eundem lavat exterioris. Neque injuria Dominus petit a discipulis, an et calicem bibere, et baptismo baptizari possit: nam prælatos, et principes et pastores, quales illi fieri cu-

piebant, utramque crucem et cordis, et corporis ferre necessarium est. Nam et vigilare super gregem, et de bonis pascuis cogitare et contra varios ovium morbos medicamenta, et quod caput est, maximo desiderio salutis ovium flagrare et æstare debent. Et hæc quidem est crux interior. Deinde etiam, ut crucem interiorem ferant, concionandum est, sæpe etiam itinera facienda, pauperum hominum querelæ patienter audiendæ,erversorum inimicitia non timendæ, vitia et verbis et reipsa ac factis extirpanda, denique multa illis pericula subeunda, multæ molestiæ superandæ, mors ipsa, si fuerit opus, fortiter appetenda est. Vultisne ut hujus rei testem vobis gravissimum adducamus? Testis sit nobis Apostolus Paulus. Quo pacto, quæso, persuades nobis, Apostole beatissime, te Christi ministrum, id est, Ecclesiæ episcopum esse? *Ministri*, inquit, *Christi sunt? Et ego (ut minus sapiens dico) plus ego.* Quamobrem obsecro? Audite rationes: *In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Judæis quinquies, quadragenas, una minus, accepi. Ter virgis caesus sum: semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte et die profuso maris fui. In itineribus sæpe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus. In labore, in ærumnis, in vigiliis multis, in fame, in siti: in jejuniis multis, in frigore et nuditate, præter ea, quæ extrinsecus sunt, præter crucem, inquit, istam exteriorem, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, et ego non infirmor? Quis scandalizatur, et ego non uror? Vere ergo B. Paulus et calicem Domini bibeat, et sanguinis baptismate lavabatur.*

Cæterum quidnam B. Jacobus et Joannes Domino respondeant: audiamus. *Dicunt ei: Possumus.* Ex ambitione quid, nisi cæca et inconsiderata temeritas nasci poterat? *Dicunt ei: Possumus.* Philosophi dicere solent, propterea solem, dum oritur aut occidit, majorem spectantibus apparere, quam in meridie, quod in ortu et occasu per interpositos quosdam vapores cernendum se præbeat. Eodem modo ambitiosus majores arbitrat viri vires suas, quam sunt; quia per interpositos cupiditatis suæ crassissimos vapores eas intuetur. Hæc ergo ratione et Apostoli decepti, *Dicunt ei: Possumus.* Hæc

est illa præclara virtus, quam in B. Jacobo nostri temporis homines imitantur. Nam si forte petebatur ab iis, qui onera Ecclesiastica et curam animarum querunt: Num castos esse potes, respondet alacriter: Possum. Num gregem tibi commissum verbo Dei assidue pascere potes? Possum. Num præter victum et vestitum nihil amplius accipere de sumptibus Ecclesiasticis, et reliquam egonis dispensare potes? Possum: Num animum pro ovibus tuis, si necessitas postulet, ponere potes? Possum. At ubi non verbis, sed facto opus est, nihil possunt, levissimæ tentationi succumbunt, super gregem dormiunt, super honores vigilant: de prolixitate breviarum, de beneficii tenuitate queruntur, ovium recordantur nunquam, opum obliviscuntur nunquam. Et undenam, quæso, tam cæca temeritas, ut ad omnia, *Possumus*, respondeant? Nimirum, auditores, quia per interjectos ambitionis vapores vires suas intuebantur. Deinde idem ambitiosis accidit, quod evenire iis solet, qui ex edito aliquo loco ea, quæ deorsum jacent, intuentur. Scipio Africanus, quem Cicero per quietem in coelum ascendisse finxit, cum ex orbis lacteo mundum hunc inferiorem contempleretur, vastissimas regiones quasi maculas quasdam ac veluti puncta cernebat: et contra stellarum globos inter quos ipse tunc erat, tantæ molis esse videbat, ut diceret ab illis orbem terrarum facile superari. Eodem plane modo, auditores, ambitiosus ex excelso monte superbiæ, in quem jam conscendit, onera prælatorum, quæ multa et maxima sunt, veluti humilia et vilia, et humi jacentia ac longe posita cernit: Atque ideo non mirum est, si parva, et levia, et humeris suis longe inferiora esse judicet: at opes et honores et cætera commoda, quæ ante oculos observantur, imo quæ in corde habere se videt, magis facit, et vere eximia et excellentia bona esse censet. Hinc nimirum perversa illa et execrabilis consuetudo in Ecclesiam invecita est, ut animarum gubernatio per alios procuraretur, redditus nemine committantur. O ambitiose cæce, sicine Apostolorum proprium manus committis aliis; Judæ provinciam reservas tibi? Descende, descende, cæce de monte, discute vaporem cupiditatis, remove nubem ambitionis, accede ad curam animarum propius, magnitudinem, difficultates, pericula intue, et tunc, si audes, responde, *Possum.* Cæterum quicquid ipse dicas, te ipsum fortasse

falles, Dominum certe non falles. *Sed de vobis, auditores, spero meliora et viciniora saluti.* Ad Evangelium igitur revertamur.

Ait illis: Calicem quidem meum bibetis, sed eam ad dexteram meam et sinistram, non est meum dare vobis; sed quibus paratum est a Patre meo. Videle rursus atque imitaminei Dominisapientiam. Certeilla responsio; *Possumus*, magis fuit temeraria quam fuit ambitiosa petitio. Ex quo etiam acerbiori reprehensione digni erant: Dominus tamen maturissimo consilio, neque illo indignatur neque eos objurgat; non enim omnia vitia eodem die reprehendenda sunt: sed hodie unum, cras alterum, postredie tertium, atque ista sensim omnia exirpantur. Cum ergo Dominus cerne- ret verum esse, quod illi responderant, quamquam nescirent, quo pacto id implendum esset, non enim viribus natura, ut ipsi existimabant: sed gratia Dei, calicem bibitari erant. *Ait illis: Calicem quidem meum bibetis.* Dominus noster, auditores, consuevit amicis ac familiaribus suis calicem istum laborum et molestiarum propinare, quemadmodum vos in conviviis vestris facere soletis: et quo quid domino magis est familiaris, eo prius et frequentibus calicem istum Dominus ei propinat. Idcirco ait: *Calicem quidem meum*, ut mihi conjunctissimi atque amicissimi, bibetis. Ex quo intelligi potest, quam carus B. Jacobus Domino fuerit, cum ipsi omnium primo inter Apostolos martyrii calix a Domino propinatus sit. Sed rursus *Calicem*, ait non vestrum, sed *Meum*, quia pro justitia pati et martyrium ferre, non est humanae infirmitatis, sed benignitatis divinae *Vobis donatum est*, inquit Apostolus Paulus, *pro Christo non solum, ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini.* Et B. Episcopus et martyr Cyprianus, cum in sermone de lapsis ostendisset, quam multi tempore persecutionis a Domino defecissent, ad forum ultro concurrisset, daemionibus immolans, Christo renuntiasset: *Corona*, inquit, *de Dei benignitate descendit, et non potest accipi, nisi fuerit hora sumendi.* Legite epistolam Plinii ad Trajanum, et ubi cognoveritis, quam facile multi a Christo ad idola tormentis terribi revertuntur, dicite martyrium Dei donum excellentissimum esse; et non temere Dominum dixisse iudicabit; *Calicem meum bibetis*, quem scilicet nisi ex me habere minime potestis.

Est item et alio ratio quare suum dixerit calicem, quem non ipse, sed discipuli bibi-

turi erant: nempe quia multi imo vero omnes homines laborum calicem bibunt, sed non omnes calicem Domini bibunt. Respiciete divites, avaros, numquid calicem non bibunt? numquid crucem non ferunt? maxime vero et crucem ferunt et calicem bibunt. Nam nec noctu dormiunt, nec interdia quiescunt; saepe in itineribus, semper in negotiis versantur: in numerandis autem pecuniis, et tempus, et manus et cerebrum conterunt: fraudes cogitant, lucris inhiant, opes aucupantur: et interim tamen nihil rebus suis, nisi timores et dolores, curas et sollicitudines capiunt. Pauperem vident? Suspiciantur furem. Divitem vident? Suspiciantur latronem. Ferunt igitur crucem et bibunt calicem, sed Judae, non Domini. Quid de ambitiosis hominibus dicam? O quam grande, et quam amarum poculum bibunt, dum ad honores anhelant, suspirant ad cathedras, cum isto aequari, illum superare contendunt, et quem praesire sibi vel uno passu vident, invidentiae rabie consumuntur. Crux ista erax mali latronis est, et istum calicem Diabolus, non Dominus propinavit. Porro Haeretici et isti calicem bibunt: nam et concionum laborem libenter tolerant, et facultatibus interdum spoliari, et caedi et cremari, sed non tam fortiter, quam pertinaciter ferunt: neque tamen inde praemia ulla aut coronam reportant; sed potius ex brevibus suppliciiis transeunt ad aeterna. Quid ita? Quia non calicem Domini, sed Diaboli bibere voluerunt, et idcirco supplicium, quod pro haeresi patiuntur, *Non est*, ut Cyprianus ait, *fidei corona, sed poena perditionis.* Quamobrem illis dicitur solum: *Calicem meum bibetis*; qui pro justitia, pro veritate, pro Christo, non pro avaritia, pro ambitione, pro haeresi labores et cruciatus alacriter subeunt et patiuntur.

Sed interim alia, nec minus apta hujus loci intelligentia mihi se offert: fortasse enim *calicem meum* maluit dicere, quam vestrum: quia nunquam servus Christi calicem bibit, quin etiam cum illo Dominus bibat. *Calicem*; inquit, *meum bibetis*, quia nunquam sine me illum bibetis. Cum Dominus Petro ex urbe fugienti occurrisset, interrogatus ab illo, quoniam iret? respondisse fertur (ut Hegesippus in historia sua scriptum reliquit) *Eo Romam, iterum crucifigi*, tamquam si diceret: Tu quidem, Petre, pro me, sed non sine me in crucem agendus es. Undenam, obsecro, erat, ut Dominus in

horto, cum obitum sibi iramere cerneret, timeret et moestus esset; Andreas autem ante crucem, Laurentius in craticula exultaret? Et cur Dominus Patrem rogavit, ut calicem passionis ab eo transferret, et apostoli eundem calicem bibere ardentissime desiderarant? Numquid famuli Domino fortiores erant? Minime vero, auditores. Sed cum Apostoli et Martyres calicem biberent, Dominus eos juvabat: cum Dominus biberet, nemo juvabat. *Torcular*, inquit, *calcavi solus et de gentibus non est vir mecum.* Itaque dum Martyres cruciarentur exterius, eos Dominus reficiebat et recreabat interioris: et calicem felle non sine mellis admixtione illis propinari sinebat. Et ideo *habant gaudentes a conspectu concilii, quia digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.* At ipse Dominus calicem plenum felle et absynthii, sine ulla dulcis liquoris admixtione ebibere voluit. Merito igitur calicem suum Dominus dixit, quem non nisi per ipsum, et pro ipso, et non sine ipso discipuli bibitari erant.

Sequitur: *Sedere autem ad dexteram meam et sinistram, non est meum dare vobis, sed quidem paratum est a Patre meo.* Multas ejus loci apud veteres expositiones invenio. Ac in primis non defuerunt, qui dicerent, eas sedes Moysi atque Eliae esse paratas, ut quemadmodum in monte Dominus in medio caelorum apparuit, ita perpetuo sit futurus in gloria. Quorum sententiam sicut B. Hilarius placuisse scio, ita beato Hieronymo et posterioribus minime probatam esse video. Ariani vero, ut B. Ambrosius libro de fide quinto testis est, hic doceri existimabant, Filium Dei non esse Patri aequalem, sed potestate longe inferiorem, cum sedem in regno, cui voluerit, dare non possit. Verum haec Arianorum opinio, seu potius gravissimus et perniciosissimus error, facile refellitur, si vel cum B. Augustino haec Domini verba ad formam servi referamus, et sensus sit: *Non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a Patre meo*, hoc est, non pietate humana, sed auctoritate divina gloriam regni caelestis impartior. Idcirco iis est meum eam donare, quibus ab ipsa aeternitate sempiternus Pater, non sine Filio tamen, paravit. Vel certe cum Nanzianzeno, cum Hieronymo, cum Chrysostomo aliisque sanctis et eruditissimis patribus dicamus; regnum caelorum non cuique, sed laborantibus certantibus et vincuntibus esse paratum, atque

idcirco jure Dominum affirmasse, non esse suum, qui sapientissimus et iustissimus est, illud ambitiosis et elatis concedere. Ut autem exemplo rem totam illustremus: Fingo potissimum aliquem regem coronam auream currentibus in stadio constituisse, et eam auctori se daturum promississe, numquid si amicus aliquis regis a rege contenderet, ut ea sibi propter amicitiam corona daretur, numquid, inquam, non merito audiret: Non est meum, hoc est, aequitatis et justitiae meae non est, ut eam coronam propter amicitiam largiar tibi, quam mercedem laboris et virtutis in stadio deertantium esse volui? Eodem plane modo Dominus respondet: non enim propterea, inquit, quod aliqua cogitatione mecum copulati estis idcirco prima sedes in regno danda sunt, cum, ea jam sint fortiter certantibus preparatae: sed tum demum eas a me obtinere poteritis, quum tam grandi praemio tum gratia mea. Quum industria et labore vestro dignos vos efficiatis.

Verum hinc, auditores, eam conclusionem officii video, quae et nobis summam utilitatem et consolationem afferre potest, quam quaeso, diligenter animis nostris mentibusque mandemus. Quanam igitur est ista conclusio? Regnum caelorum non personis, sed virtutibus dari: neque enim regibus, pontificibus, magistratibus, nobilibus, divitibus: aut contra, privatis, obscuris, pauperibus, promitti videtis: sed iis dumtaxat, qui in quocumque fuerint statu, in eo bene se gesserint et virtutum operibus enituerint. Nec B. Jacobus ideo regnum caelorum intravit, quia Apostolus fuit; sed quia bene in Apostolatu se gessit. Agimus enim in hujus mundi theatro veluti quamdam comediam, Deo iudice, et Angelis spectatoribus. Dum *comediae* aguntur, iste personam regis, ille pontificis representat: alius agit servum, alius dominum, alius plebeium, alius patricium, alius rusti cum, alius magistratum. Quo autem spectant omnes actores? Ut regem potius, quam villicum agant? Minime vero. Quanam igitur? Nimirum eo, ut suam personam, quocumque illa sit, apte et composite representent. Saepe enim accidit, ut is, qui servum vilissimum egit, quia eam personam bene est imitatus, miris laudibus ab omnibus extollatur. Is vero, qui regem representabat, quod frigidus in agendo fuerit, conviciis et sibilis explodatur. Ita prorsus, auditores, se nostra res habet: Comediam agimus, et ideo illi

contingit regis persona, isti Pontifici, ille Theologum, iste jurisconsultum agit, alius laicum, alius clericum representat, et interim Deus est Judex, qui non terretur sceptris regum, neque tiaris Pontificum, neque purpuris imperatorum, sed eos commendat, et premio afficit, qui suam personam bene gesserunt, illos contra reprehendit, et tormentis addicit, qui secus fecerunt. Judas Apostolus, hoc est, Episcopus et Doctor erat, Stephanus Diaconus, hoc est, minister et discipulus fuit, exacta tamen comœdia Judas ex theatro explosus in gehennæ incendium ruit; Beatus Stephanus totius comœdiæ plausibus exceptus ad cœlum cum honore sublatus fuit. Quamobrem? Quia Stephanus discipuli personam egit bene; Judas autem personam Apostoli egit male. Itaque contingere potest, et sæpe, ni fallor, contingit ut rex, et Pontifex et jurisconsultus et Theologus, æternis cruciatibus adjudicentur, et Pontificis cocus et regis mancipium, et alius, nescio quis, imperitus et plebeius æternis præmiis affecti beatis Angelorum agminibus inserantur, nec immerito: cum illi sublimes illas personas non bene præsentaverint isti autem suas, licet viles, et abjectas personas præclare et elegantè gesterint. Hinc Beatus Gregorius ait: « In examine justî Judicis mutat merita ordinum qualitas actionum. » Et B. Hieronymus: « Cernis, inquit, scribens in Jovinianum, quod Episcopus, Presbyter et Diaconus non ideo sint beati, quia Episcopi vel Presbyteri sunt vel Diaconi, sed si virtutes habuerint nominum suorum et officiorum. Alioquin si Diaconus sanctior Episcopo suo fuerit, non ex eo quod inferiori gradu est, apud Christum deterior erit. »

Frustra igitur auditores, frustra mortales ad sublimiora semper anhelant, cum in eo potius vehementer laborandum sit, ut in eo gradu, in quo positi sumus, ita nos geramus, ut divinæ majestatis oculis minime displiceamus. In quo Beatissimus Jacobus maxime eniuit. Cum enim Apostoli personam ageret, et ex piscatore mutorum animarum piscator hominum esset effectus, ita serio provinciam sibi commissam administravit, ut etiam, cum ad supplicium daceretur, sui muneri minime immemor, hominem quem-

dam piscatus sit, et non solum fidei, sed martyrii quoque consortem habuerit, ut Clemens Alexandrinus et Eusebius Casariensis scriptum reliquerunt. Deinde cum martyris personam agere et calicem Domini bibere deberet, tanta constantia et alacritate id egit, ut velut signifer agminis Apostolici primus certamen iniret, atque ex certamine coronam reportare meruerit. Sed quanto ille beator, quod calicem tam amarum tanta alacritate biberit, tanto nos infeliciores, qui eum nec videre quidem, nec olfacere sustinemus. Et tamen, auditores, cogitandum nobis esset, ac dicendum, si beatissimi Christi discipuli, si invictissimi martyres, si hic ipse Apostolus eximius Jacobus, si mater Filii Dei, si ipse Filius Dei, non nisi calice laborum et dolorum epotato regnum cœlorum ingredi poterunt; quis ego sum, qui sine ullo sensu doloris in lecto plumaceo ad cœlum per Angelos me transferri debere præsumam? Numquid Dominus vehementius me diligit, quam illos dilexerit? Numquid mea presentia illi tantopere necessaria est, ut sine me regnum cœlorum consistere non possit? Et si calicem istum Domini hic ad tempus ferre non valeo quomodo calicem iræ Domini ferre valebo, quem perpetuo peccatores in inferno bibere compelluntur? de quo mihi Scriptura prædicat, dicens: *Ignis grandis, nix glacies, spiritus procellarum, pars calicis earum.* Nemo igitur, auditores, nemo se fallat, si ad eam gloriam cupimus pervenire, ad quam effecti et creati sumus, ad quam hodie Beatissimus Jacobus pervenit, eadem nobis via capienda est, quam ille suscepti, serio de animæ salute cogitandum, neque solum cogitandum; sed reipsa et factis omni diligentia procuranda. Neque tempus expectandum. Nam tempus est breve, iter est longum, socordia humana magna est, et animæ negotium negotium negotiorum est. Quare, auditores, vos, simul et meipsum oro atque obtestor, ut in eo dissoluti et negligentes non simus, in quo verum et solum bonum nostrum positum est, ut tandem aliquando ad eum, in quem credimus, perveniamus, Jesum Christum Dominum nostrum, qui est benedictus in sæcula. Amen.

CONCIO XXXIX.

DE SANCTO LAURENTIO

THEMA

Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet.

Joan. XII, v. 24.

SYNOPSIS

Breve S. Laurentii Martyris encomium e cordii vices sibi vindicat, et ad propositum thema accingitur oratio. In primis itaque præmittitur; quem scopum Christus, dum hæc loquebatur, propositum habuerit. Quomodo Christus, creator et creatura, et in duplici suo adventu, maximus et minimus fuerit, ex occasione seminum sinapis et frumenti, ostenditur. Duæ causæ afferuntur, cur Christus se grano frumenti compart: una sumitur ex ipsius grani virtute et proprietate: altera ex fructu, quem producit; ubi Catholicorum Ecclesia, non vero Hæreticorum, spica ex Christo grano ortæ apte assimilatur. Quod sine Christi morte muddus salvari non potuisset, sed solus ipse justus fuisset, probatur; unde quantum fructum moriendo attulerit, figuris Adæ dormientis, Rachel parturientis, Moysis petram percutientis, et similitudine agricole seminantis demonstratur. Quod Ecclesia a Catholica in suo incremento semper et ubique eadem manserit, contra vero Hæreticorum dogmata variare, vacillare et facile avescere affirmare exemplis confirmatur. Per verba deinde textus triplex in fringitur error: primus, eorum, qui ob mortuum granum Christum, se animam suam amando posse salvari, existimant: secundus Lutheranorum, fidem absque operibus sufficere credentium. Tertius denique, otiosorum, qui soli manere volunt, nec

fructum bonorum operum requiri ad perfectionem autumant. Quæ vita amanda, quæ odio prosequenda; et quomodo aliquando in corpus nostrum savire, non attentis ejus querelis, oporteat, docetur; atque medici exemplo, rei natura et experientia, malum malo pelere solitis, comprobatur. Quomodo propterea ad id nos ducit Martyrum constantia et præsertim D. Laurentii, cujus certamen breviter narratur. Tandem ad mortificationem corporis et injuriæ tolerantiam, loco conclusionis efficitur consequitur adhortatio.

Clarior Laurentii flammis, quam solis luce dies, et illustrissimo martyrio ad æternam posteritatis memoriam consecratus, tantam mihi ad dicendum alacritatem affert, optimi auditores, quantam hæc tam præclari triumpho commemoratio et Ecclesiæ universæ lætitia debet afferre. Hic enim invictissimus Christi miles et clarissimus martyr, adolescens egregius, fide eruditus, pietate conspicuus, Spiritus sancti igne succensus, divino lumine illustratus, omni fortitudine insignis, sapientia præstans, sanctitate perfectus, signis et prodigiis admirandus, morte denique et martyrio gloriosus, cum sempiternæ illius beatæque vitæ desiderio flagraret, ejus gloriam, qui vita est omnium, assereret, et facultates Ecclesiæ in pauperum sinibus pie reconderet, hujus brevissima lucis usuram cum immortalitatis munere commutavit: ab hominibus quidem in terris injuste dam-